

การศึกษาลักษณะงาน ผลตอบแทน สวัสดิการและการส่งเสริมการมีงานทำ
ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในอำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช
The Study on Suitable Occupation, Earned Income, Welfare and
Employment Promotion for the Elderly in Promkiri
Nakhon Si Thammarat Province.

วิชิต จรุงสุจริตกุล*

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

*e-mail: wijitton@gmail.com

Wichit Charungsutjaritkul

Faculty of Management Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความต้องการทำงานของผู้สูงอายุที่มีความสามารถและต้องการทำงานให้มีงานทำและมีรายได้ที่เหมาะสม และ (2) ศึกษารูปแบบและแนวทางการส่งเสริมการมีงานทำและสวัสดิการที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรหมคีรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ โรงพยาบาลพรหมคีรี เก็บข้อมูลระหว่างกุมภาพันธ์-ธันวาคม 2556 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาด้านความต้องการทำงานของผู้สูงอายุพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการทำงานเพื่อเพิ่มรายได้/มีรายได้เสริม (ร้อยละ 80.00) ต้องการมีสังคมและเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (ร้อยละ 43.30) โดยลักษณะงานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุคือ งานที่ทำเป็นครั้งเป็นคราวสามารถปรับเปลี่ยนเวลาในการทำงานได้ (ร้อยละ 60.00) ประเภทงานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ได้แก่ งานที่มีคุณค่า เช่น งานที่ใช้ภูมิปัญญาหรือเป็นงานที่ทำในลักษณะของการรวมกลุ่มอาชีพ (ร้อยละ 70.00) ทั้งนี้ต้องเป็นงานที่ไม่เป็นทางการ (ร้อยละ 100.00) ส่วนด้านแนวทางการส่งเสริมการมีงานทำนั้น ผู้สูงอายุทั้งหมดมีความต้องการให้ส่งเสริมผู้สูงอายุให้มีการมีงานทำอย่างต่อเนื่อง มีหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทโดยตรงในการส่งเสริมผู้สูงอายุให้มีการมีงานทำอย่างเหมาะสม หน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐซึ่งต้องมีการสนับสนุนงานในลักษณะส่วนบุคคลในด้านเทคนิค ด้านอาชีพ และด้านงบประมาณ นอกจากนี้ต้องประสานความร่วมมือกับกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อให้ผู้สูงอายุมีบทบาทในการทำงานที่เหมาะสมร่วมกับคนในวัยอื่น ๆ โดยกลุ่มอาชีพที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ คือกลุ่มอาชีพ อาชีพที่ใช้ฝีมือและประสบการณ์ เช่น กลุ่ม OTOP

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ ลักษณะงาน ผลตอบแทน สวัสดิการ

Abstract

The aims of this research are (1) to study the expectation about work of elderly people who are able to work, want to work, and earn suitable income; and (2) to study appropriate operational models and guidelines in promoting the employment and welfare that are suitable for the elderly people. Research samples are the elderly people in Promkiri district and relevant organizations including Promkiri Hospital and local government organizations. The data were collected during February-December 2013, then they were analyzed using descriptive statistics such as percentages, mean, standard deviation. The qualitative analysis using Domain Analysis was applied.

The study of expectation about work of elderly people found that the majority wants to work in order to increase their income/extra money (80.00%), as well as to join the community and to spend time effectively (43.30%). Working conditions that are appropriate for the elderly people should be on part time basis, flexible working hours (60.00%). Types of job that are suitable for the elderly people are valuable jobs using their local wisdoms or group working (70.00%). All works should be informal (100.00%). Most of the elderly people express that they want to have consistent employment promotion. As a result, government agencies have to be directly involved in promoting the employment in terms of know-hows, careers, and budgets. In addition, it is necessary for the cooperation among local career groups as the elderly people will have appropriate roles when working with other age groups. The most suitable career group for elderly people is the skillful and experienced intensive group (e.g. OTOP group).

Key words: Elderly; Occupation; Earned Income; Welfare

บทนำ

ประเทศไทยมีจำนวนประชากรสูงอายุมากขึ้นอย่างรวดเร็วจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากร เป็นที่แน่ชัดว่าคนไทยจะยังมีอายุเฉลี่ยสูงขึ้น สถานการณ์ ผู้สูงอายุไทยที่มีสัดส่วนของประชากรสูงอายุเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว พ.ศ. 2554 ประเทศไทยมีผู้สูงอายุ (ร้อยละ 12.3) ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554) ทำให้ประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นที่เรียบร้อยแล้วตามคำนิยามขององค์การสหประชาชาติ (UN) ที่กำหนดไว้ว่าประเทศไทยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสัดส่วนเกินร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศถือว่าประเทศนั้นได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) และในอีก 20 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2573) จะเพิ่มเป็นมากกว่า 2 เท่าตัวอยู่ที่ร้อยละ 25 ซึ่งถือว่าเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ในขณะที่ประชากรวัยแรงงานที่เกื้อหนุนดูแลผู้สูงอายุนั้น ลดลงจากปี พ.ศ. 2553 มีประชากรแรงงานโดยเฉลี่ย 6 คนต่อการดูแลผู้สูงอายุ 1 คนจะลดลงเหลือแค่เพียง 2 คนในปี พ.ศ. 2573 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2554) ซึ่งจะส่งผลให้คนวัยแรงงานมีภาระที่ต้องเกื้อหนุนดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ในขณะที่วัยเดียวกันผู้สูงอายุไทยนั้นมีอายุยืนขึ้นและกลุ่มผู้สูงอายุวัยกลางและวัยปลายเพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้ยังมีสัดส่วนผู้สูงอายุหญิงมากกว่าชายซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

การเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุจะมีผลกระทบทางเศรษฐกิจทั้งในระดับจุลภาคและระดับมหภาค กล่าวคือ การเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุไม่เพียงแต่นำไปสู่การลงทุนลดลง แต่การที่ประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นยังมีผลต่อการออมลดลง รูปแบบการบริโภคและรูปแบบของการลงทุนเปลี่ยนแปลงไปด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจากเหตุผลหลายประการ ประการแรก ผู้สูงอายุทั่วไปมีความสามารถในการออมน้อยกว่าคนอยู่ในวัยทำงาน การออมลดลงซึ่งจะนำไปสู่การสะสมทุนที่ต่ำลง ประการที่สอง รูปแบบการบริโภคของผู้สูงอายุจะใช้จ่ายเกี่ยวกับเรื่องที่อยู่อาศัย บริการสังคม และการดูแลสุขภาพ และใช้จ่ายน้อยในเรื่องการศึกษา กิจกรรมนันทนาการ และสินค้าฟุ่มเฟือย นอกจากนี้การเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุยังมีผลกระทบต่อโครงสร้างอุปสงค์รวมของประเทศ จำเป็นต้องส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ ลดการพึ่งพิง และมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพในวัยชรา ทั้งนี้ “การออม” เป็นเครื่องมือจัดการความเสี่ยงและเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (สมรักษ์ รักษาทรัพย์ และคณะ, 2553)

สำหรับจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้น ได้ให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับผู้สูงอายุเพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชน และสนองนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมพัฒนาสุขภาพโดยให้คนไทยทุกคนมีสุขภาพที่ดีตามวิถีไทย การจัดการสุขภาพชุมชนด้วยกระบวนการชุมชนพึ่งตนเอง ทั้งนี้จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดให้อำเภอพรหมคีรีเป็น

“เมืองสุขภาพ” เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ด้านสุขภาพในการยกระดับคุณภาพชีวิตให้คนพหุมิติมี สุขภาวะดีตามวิถีไทยอย่างยั่งยืน และเพื่อประชาสัมพันธ์ ความเป็นเมืองพหุมิติ เมืองสุขภาพอันจะส่งผลที่ดีต่อการ ท่องเที่ยวและการประกอบอาชีพในอนาคต โดยมีหมู่บ้าน ต้นแบบ 5 หมู่บ้าน โดยแต่ละหมู่บ้านมีแกนนำสำคัญ คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่ร่วม ผลักดันอำเภอพหุมิติให้เป็น “เมืองสุขภาพ” ที่ผ่านมามี การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้านจัดการสุขภาพด้วยชุมชน เพื่อการพึ่งตนเองและการอยู่รอดปลอดภัย โดย จัดตั้งเครือข่ายสุขภาพการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การ บริโภค การออกกำลังกาย ชมรมเดินวิ่ง ขับขี่จักรยาน การตรวจสุขภาพอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 3 ปี จนได้รับการประเมินผลจากศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อม เขต 11 (7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน) กรมอนามัยกระทรวง สาธารณสุขเป็นอำเภอดีเด่นในการบริหารจัดการส่งเสริม สุขภาพตามเกณฑ์มาตรฐานรางวัล HPMQA เนื่องจากมี องค์ประกอบศักยภาพประสบความสำเร็จหลายด้าน ทั้ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับสูง วัดส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นำอยู่สู่การเรียนรู้ชุมชน เทศบาล/องค์การบริหารส่วน ตำบล (อบต.) นำอยู่ ชมรมสร้างสุขภาพระดับเหรียญทอง ชมรมผู้สูงอายุคุณภาพดีเด่น ชมรมสายใยรักแห่งครอบครัว คุณภาพ ชมรมเดินวิ่งเพื่อสุขภาพดีเด่น เป็นต้น ประเด็น ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตาม หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการทำงานอย่างมีความสุขและ นำไปสู่รายได้ที่เพียงพอ จึงมีความจำเป็นต้อง ศึกษาความต้องการทำงาน/ประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ เหตุผลที่ผู้สูงอายุยังคงต้องทำงาน/ประกอบอาชีพ ลักษณะ งานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุรวมถึงสวัสดิการที่จำเป็น ควรกำหนดอย่างไรนั้น เป็นประเด็นที่ผู้วิจัยมีแนวคิดที่ น่าสนใจศึกษาวิเคราะห์

ดังนั้นการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษา ความต้องการทำงานของผู้สูงอายุที่มีความสามารถและ ต้องการทำงาน ให้มีงานทำและมีรายได้ที่เหมาะสมและ (2) ศึกษารูปแบบและแนวทางการส่งเสริมการมีงานทำที่ เหมาะสมกับผู้สูงอายุ รวมถึงสวัสดิการและเงื่อนไขจำเป็น ของการทำงานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุซึ่งเป็นประโยชน์กับ ผู้สูงอายุที่จะได้รับการส่งเสริมให้ทำงานได้ตามความ ต้องการและเหมาะสมกับสถานภาพของผู้สูงอายุนั้น ๆ รวมถึงได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน นโยบายด้านผู้สูงอายุของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วิธีการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ (1) ข้อมูลเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดย ใช้แบบสอบถามโดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ ตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไปในพื้นที่อำเภอพหุมิติจากพื้นที่ รับผิดชอบของ 2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) แผนการสุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นแบบ Stratified Multi-Stage Sampling โดยมีอปท. เป็นสตราตัม (Stratum) จำนวน 2 เทศบาล ได้แก่ เทศบาลตำบลพหุมิติ และ เทศบาลตำบล พหุมิติ จากนั้นสุ่มตัวอย่างจากแต่ละ อปท. ได้ตัวอย่าง จาก อปท.ละ 30 คน รวมตัวอย่างทั้งหมด 60 คน (2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และ สนทนากลุ่มบุคคล/ตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2 กลุ่ม ได้แก่ (2.1) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ อปท. จำนวน 3 คน โรงพยาบาลพหุมิติ จำนวน 2 คน และโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบลพหุมิติ จำนวน 3 คน และ (2.2) กองทุน สวัสดิการชุมชนระดับตำบลจำนวน 12 คน โดยกลุ่ม ตัวอย่างสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการสนทนากลุ่ม/ สัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาว่ามีหน่วยงาน /องค์กรมีการ ส่งเสริมการมีงานทำ การประกันรายได้ การจัดสวัสดิการ ให้กับผู้สูงอายุ เช่น การจ้างงานผู้สูงอายุหรืออบรมด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้สูงอายุ เป็นต้น รวมทั้งทัศนคติต่อการจ้างงาน ผู้สูงอายุและสภาพการ/มาตรการ/การสนับสนุนในการจ้าง งานผู้สูงอายุ เช่น การให้เงินอุดหนุนหรือการจ้างงานบาง ช่วงเวลา หรือการอุดหนุนการฝึกอบรมระหว่างการทำงาน เป็นต้น โดยสนทนากลุ่ม/สัมภาษณ์เชิงลึกระดับ กลุ่มที่มีผู้สูงอายุทำงานอย่างน้อย 1 ตำบล/อปท.

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติมีดังนี้ (1) สถิติเชิง พรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายลักษณะทั่วไปของ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รูปแบบการส่งเสริมการมี งานทำ การประกันรายได้ การจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการทำงานของ ผู้สูงอายุเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ (1) และ (2) ข้อมูลเชิง คุณภาพวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการสนับสนุนการทำงานของผู้ สูงอายุของหน่วยงานและกลุ่มอาชีพโดยใช้การวิเคราะห์ ข้อมูลแบบ Domain Analysis (ภาณี วงษ์เอก, 2551)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความต้องการทำงานของผู้สูงอายุ เป็นการศึกษาด้านอุปสงค์ ได้แก่

(1.1) ข้อมูลทั่วไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ โดยภาพรวมส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย (หญิง ร้อยละ 93.30, ชาย ร้อยละ 6.70) มีอายุระหว่าง 56-74 ปี อายุเฉลี่ย 64.20 ปี ส่วนใหญ่ยังอยู่กับคู่สมรส (ร้อยละ 76.70) รองลงมา มีสถานภาพหม้าย ยังโสด และไม่ได้สมรส ตามลำดับ (ร้อยละ 13.30, ร้อยละ 10.00) สถานภาพในครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือนในฐานะเป็นสามี-ภรรยา (ร้อยละ 59.30) รองลงมา เป็นหัวหน้าครัวเรือน และ บิดา-มารดาตามลำดับ (ร้อยละ 37.00, ร้อยละ 3.70) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.00 คน เป็นสมาชิกที่อายุต่ำกว่า 15 ปี เฉลี่ยประมาณ 2.00 คน อายุมากกว่า 55 ปีและอายุมากกว่า 60 ปี เฉลี่ยประมาณ 1.64 คน และ 1.68 คน ตามลำดับ ส่วนจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงาน/ประกอบอาชีพเฉลี่ยประมาณ 2.45 คน

(1.2) สถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ-สังคม พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้จากการประกอบอาชีพเฉลี่ย 9,178.57 บาทต่อเดือน รายได้จากบำเหน็จ-บำนาญเฉลี่ย 3,725 บาทต่อเดือน รายได้จากบุตร-หลานเฉลี่ย 5,100 บาทต่อเดือน รายได้จากญาติพี่น้องเฉลี่ย 3,000 บาทต่อเดือน และรายได้อื่น ๆ เฉลี่ย 600 บาทต่อเดือน ซึ่งแสดงถึงแหล่งรายได้หลักของผู้สูงอายุมาจากการประกอบอาชีพ และแหล่งรายได้รองลงมานั้นจากบุตร-หลาน และญาติพี่น้อง ตามลำดับ

ด้านรายจ่าย (ต่อเดือน) พบว่า ผู้สูงอายุมีค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพื่อการอุปโภค-บริโภคเฉลี่ย 4,166.67 บาทต่อเดือน โดยเฉพาะค่าอาหารและเครื่องดื่มเฉลี่ย 3,181.82 บาทต่อเดือน มีค่าใช้จ่ายเพื่อกิจกรรมทางสังคม เช่น ทำบุญของกฐิน ผ้าป่า งานแต่งงาน งานบวช เป็นต้นเฉลี่ย 1,114.29 บาทต่อเดือน และมีค่าใช้จ่ายเพื่อสุขภาพ/รักษาพยาบาลเฉลี่ย 5,000 บาทต่อเดือน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบรายได้ออกกับรายจ่ายต่อเดือนของผู้สูงอายุ จะเห็นได้ว่าสถานการณ์ด้านรายจ่ายของผู้สูงอายุต่อเดือนค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับด้านการเป็นหนี้สิน โดยพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน (ร้อยละ 60.70) ที่เหลือมีหนี้สิน (ร้อยละ 39.30) โดยเป็นหนี้สินในระบบมากกว่าหนี้สินนอกระบบ (หนี้สินในระบบเฉลี่ย 146,714.29 บาท หนี้สินนอกระบบเฉลี่ย 15,666.67 บาท) ซึ่งจำนวนเงินที่จ่ายคืนหนี้สินเฉลี่ย 1,666.67 บาทต่อเดือน ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเงินของผู้สูงอายุส่วนใหญ่กู้เงินไปเพื่อการประกอบอาชีพ (ร้อยละ 46.70) รองลงมา กู้เงินไปเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการอุปโภค-บริโภคและกู้ยืมเพื่อที่อยู่อาศัย (ร้อยละ 20.00 เท่ากัน) ผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประมาณ 4 ใน 5 ได้รับเงินช่วยเหลือ/

เงินสงเคราะห์/ เบี้ยยังชีพจากภาครัฐ (ร้อยละ 82.60) ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 17.40) ยังไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ เนื่องจากอายุยังไม่ครบ 60 ปี และกรณีได้รับเงินช่วยเหลือ/ได้รับเบี้ยยังชีพจากภาครัฐเฉลี่ย 600 บาท/เดือน

(1.3) สุขภาพอนามัยและสวัสดิการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุที่เป็นส่วนใหญ่มีโรคประจำตัว (ร้อยละ 83.37) โดยโรคประจำตัวที่เป็นมากที่สุด ได้แก่ โรคความดันโลหิต (ร้อยละ 68.20) รองลงมาคือ โรคอื่น ๆ เช่น ปวดเมื่อย (ร้อยละ 22.70) ตามด้วยโรคเบาหวาน (ร้อยละ 9.10) ด้านความพิการ ผู้สูงอายุทั้งหมดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างไม่มีความพิการ (ร้อยละ 100) จึงไม่มีสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้พิการ ส่วนสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยที่ได้รับ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ใช้สิทธิบัตรทอง (ร้อยละ 9.11) รองลงมาคือ สวัสดิการของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล (ร้อยละ 23.10) และสวัสดิการสิทธิการรักษาพยาบาลข้าราชการ (ร้อยละ 8.33)

(1.4) การทำงานและการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุ 4 ใน 5 ยังทำงาน/ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 80.00) โดยมีเหตุผลที่สำคัญคือ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากที่สุด (ร้อยละ 43.30) รองลงมาต้องการทำงานเพื่อเลี้ยงชีพหรือหารายได้เลี้ยงครอบครัว (ร้อยละ 30.00) ต้องเลี้ยงดูสมาชิกในครัวเรือน (ร้อยละ 13.32) และต้องการมีเงินเก็บ (ร้อยละ 3.34)

ในด้านการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำงานมีอาชีพหลักส่วนใหญ่คือ ทำการเกษตร (ร้อยละ 66.70) รองลงมาคือ การผลิตของใช้/ผลิตภัณฑ์ (เช่น จักสานเสื่อตะกร้า ฯลฯ) (ร้อยละ 23.32) และอาชีพอื่น ๆ (ร้อยละ 10.00) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นเจ้าของธุรกิจเองหรืออาชีพส่วนตัว (ร้อยละ 85.70) รองลงมาคือ มีสถานภาพเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ (กลุ่มผลิตภัณฑ์ OTOP) (ร้อยละ 14.35) การจำแนกตามภาคเศรษฐกิจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุทั้งหมดทำงานในภาคการเกษตร (ร้อยละ 100) โดยผู้สูงอายุที่ทำงานมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนจากอาชีพหลักประมาณ 4,271 บาทต่อเดือน ด้านเวลาการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้สูงอายุที่ทำงานประกอบอาชีพมีชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์เฉลี่ย 17.14 ชั่วโมงหรือมีชั่วโมงทำงานเฉลี่ยต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด (กฎหมายแรงงานกำหนดว่าทำงานไม่เกินสัปดาห์ละ 48 ชั่วโมง) อย่างไรก็ตามผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ (ร้อยละ 71.40) ส่วนผู้ที่มิได้เพียงพอต่อการดำรงชีพนั้น (ร้อยละ 28.62) มีเงินเหลือเก็บเฉลี่ย 2,333.33 บาทต่อเดือน

(1.5) ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการทำงานประกอบอาชีพ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่าผู้สูงอายุควร

ยังต้องทำงาน/ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 70.00) และเมื่อถามตัวผู้สูงอายุเองว่ามีความต้องการที่จะทำงานหรือไม่ พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ทั้งหมด (ร้อยละ 100) ต้องการทำงาน ทั้งนี้ให้เหตุผลว่าต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (ร้อยละ 43.30) รองลงมาต้องการเพิ่มรายได้/มีรายได้เสริม (ร้อยละ 30.00) ต้องการเลี้ยงดูสมาชิกในครัวเรือน (ร้อยละ 13.35) และต้องการมีสังคม ไม่เหงา (ร้อยละ 10.00) เมื่อถามถึงลักษณะงานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่างานที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุคือ งานที่ทำเป็นครั้งคราว เช่น งานตามฤดูกาล (ร้อยละ 60.00) รองลงมาคืองานประจำที่มีเวลาแน่นอน (ร้อยละ 40.00) โดยสถานที่ทำงานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุคือ ที่บ้านของผู้สูงอายุเอง (ร้อยละ 63.36) และในหมู่บ้าน/ชุมชนหรือกลุ่มอาชีพ (ร้อยละ 36.70)

สำหรับประเภทงานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่างานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ได้แก่ งานที่มีคุณค่า งานที่ใช้ภูมิปัญญา (ร้อยละ 70.00) รองลงมา ได้แก่ งานที่เน้นทักษะ/ฝีมือ/ประสบการณ์/ความสามารถเฉพาะด้าน (ร้อยละ 30.00) โดยกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุทั้งหมดเห็นว่าประเภทงานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ได้แก่ งานในภาคที่ไม่เป็นงานประจำ (ร้อยละ 100) ทั้งนี้รายได้ที่เหมาะสมจากการทำงานที่เพียงพอต่อการยังชีพของผู้สูงอายุเฉลี่ยเท่ากับ 6,833.33 บาทต่อเดือน ส่วนอายุในการเกษียณที่เหมาะสมพบว่า ผู้สูงอายุเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 93.12) มีความเห็นว่าอายุเกษียณ 60 ปีเหมาะสมดีแล้ว และเมื่อถามผู้สูงอายุที่เห็นว่าไม่เหมาะสมนั้นว่าถ้าจะให้ขยายอายุเกษียณออกไปจากเดิมขยายไปจนถึงอายุ 70 ปี

(1.6) ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุพบว่า ความต้องการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่องข้อจำกัดของผู้สูงอายุต่อการทำงาน โดยที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นความเสื่อมถอยด้านร่างกาย/สุขภาพเป็นข้อจำกัดของผู้สูงอายุต่อการทำงาน (ร้อยละ 77.80) รองลงมาคือ ความเสื่อมถอยทางด้านสมอง (ร้อยละ 11.15) และความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่จำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 11.15) เมื่อถามถึงอุปสรรคต่อการทำงานของผู้สูงอายุที่ต้องการทำงานส่วนใหญ่เห็นว่าทัศนคติของสังคมต่อการให้ผู้สูงอายุทำงาน เช่น อายุมากแล้วไม่ควรต้องทำงาน ควรอยู่บ้านเลี้ยงดูบุตรหลาน เป็นต้น เป็นอุปสรรคที่สำคัญของผู้สูงอายุที่ต้องการทำงาน (ร้อยละ 59.30) รองลงมาเป็นเรื่องการกีดกันไม่ให้ผู้สูงอายุทำงาน (ร้อยละ 40.70) และเมื่อสอบถามถึงเรื่องการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุมีความจำเป็นหรือไม่เช่นนั้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 92.62) เห็นว่าการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุ

มีความจำเป็น ทั้งนี้เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 83.90) ต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมให้มีงานทำหรือทำงานหลังอายุ 60 ปีต่อไปอีก โดยหน่วยงานที่ควรเข้ามามีบทบาทโดยตรงในการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุ ได้แก่ กลุ่มอาชีพ ในท้องถิ่น (เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่ม OTOP) มากที่สุด (ร้อยละ 77.8) รองลงมาเป็นหน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่น (ร้อยละ 18.53) และหน่วยงานอื่น ๆ (ร้อยละ 3.70)

ส่วนความคิดเห็นในด้านการดำเนินการส่งเสริมการมีงานทำที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุควรมีลักษณะใดบ้าง และแต่ละลักษณะมีความเห็นด้วยระดับใด พบว่า ควรดำเนินการส่งเสริมการมีงานทำ ควรมีการอบรมให้ความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะในการทำงานอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61$) การดำเนินการส่งเสริมการมีงานทำนั้นควรมีค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงหรือไม่เสียค่าใช้จ่ายอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$) ควรติดตามผลการทำกิจกรรมส่งเสริมการมีงานทำอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.26$) ควรมีกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 4.13$) ควรมีการสอบถามความต้องการของผู้สูงอายุและความต้องการมีนายจ้างหรือสถานประกอบการอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 4.83$) ควรให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการดำเนินงานอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.48$) และควรมีการดำเนินการที่ใช้ระยะเวลาสั้น อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.26$)

2. แนวทางการส่งเสริมการมีรายได้ และสวัสดิการที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ การสร้างหลักประกันด้านรายได้ของผู้สูงอายุ ประการแรกควรเริ่มตั้งแต่อยู่ในวัยแรงงานที่มีการสะสมเงินออมหรือเงินสมทบในระยะยาว แรงงานลูกจ้างภาคเอกชนนอกจากระบบประกันสังคมรองรับซึ่งมีกองทุนประกันสังคมที่ได้ขยายสวัสดิการเพิ่มขึ้นให้แก่ผู้ประกันตนให้มี “การประกันชราภาพ” เกิดขึ้นโดยจ่ายเป็นบำเหน็จชราภาพหรือบำนาญชราภาพประการต่อมา ในระดับพื้นที่ผู้สูงอายุยังมีทางเลือกด้วยการเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการตำบลที่มีอยู่ในพื้นที่ของตำบลที่ช่วยเหลือด้านสวัสดิการและประการสุดท้าย การสร้างหลักประกันด้านรายได้ให้กับผู้สูงอายุไทยทุกคน (นอกเหนือจากข้าราชการ) ตามนโยบายสร้างหลักประกันด้านรายได้ให้กับผู้สูงอายุให้ได้รับเงินสวัสดิการยามชราภาพหรือที่เรียกว่า “เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ” จำนวน 500 บาท จากเดิมที่เคยจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุที่ยากไร้เท่านั้น โดยถือเป็นสิทธิสวัสดิการแบบถ้วนหน้าที่เกิดขึ้นใหม่ สำคัญสำคัญของแต่ละกองทุนสิทธิประโยชน์และผู้รับประโยชน์ปี พ.ศ.2553 มีดังต่อไปนี้

(2.1) เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในปี พ.ศ.2550 ผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเดือนละ 500 บาท ซึ่งเป็นสวัสดิการสังคมแบบถ้วนหน้า เพื่อเป็นหลักประกันด้าน

รายได้ขั้นพื้นฐานให้กับประชาชนเมื่อถึงวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) โดยในพื้นที่ศึกษาวิจัยมีเทศบาลตำบลพรหมคีรี เป็นหน่วยงานรับผิดชอบมีโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องและยังประสานงานกับสำนักงานพัฒนาสังคมจังหวัดนครศรีธรรมราช เกี่ยวกับเงินสงเคราะห์ครอบครัวและเงินฌาปนกิจให้แก่ผู้สูงอายุที่ยากจน จากกรดำเนินการที่ผ่านมาทั้งจำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพและจำนวนงบประมาณที่ใช้เพิ่มขึ้น

(2.2) การส่งเสริมสุขภาพ ผู้สูงอายุ โรงพยาบาลพรหมคีรีได้เข้าร่วมโครงการระบบบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับพื้นที่ ตามนโยบายรัฐบาลในการสร้างหลักประกันสุขภาพเพื่อให้ผู้สูงอายุทุกคนได้รับบริการที่มีคุณภาพตามความจำเป็น และอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน โครงการที่สำคัญที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ได้แก่ โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการเทศบาลตำบลพรหมคีรี โครงการเสริมสร้างศักยภาพชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลพรหมคีรี โครงการชมรมสายใยรักแห่งครอบครัวแบบบูรณาการทุกครัวเรือน โดยโครงการต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลพรหมคีรีได้เชื่อมโยงกับชมรมส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงพยาบาลพรหมคีรี ซึ่งมีทั้งแพทย์และพยาบาลไปจัดกิจกรรมพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้สูงอายุในทุก ๆ วันศุกร์ที่ 3 ของทุกเดือน ซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้สูงอายุอย่างดียิ่ง นอกจากนั้นยังได้จัดโครงการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานเพื่อการประกอบอาชีพจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุได้มาพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนเรียนรู้มารับเบี้ยยังชีพและจัดพิธีรดน้ำคำหัวในวันสงกรานต์ เป็นต้น

(2.3) กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นจากการระดมทุนและการออมร่วมกันของคนในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนที่มีความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มวัยในชุมชน ตั้งแต่เด็กแรกเกิดจนถึงวัยสูงอายุ โดยมีกระบวนการดำเนินงานตามข้อตกลงหรือระเบียบของกองทุนที่เกิดขึ้นจากความเห็นชอบร่วมกันของคนในชุมชนที่ให้ความสำคัญในเรื่องของการสร้างระบบการดูแลและการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนได้รับความสนับสนุนและส่งเสริมขีดความสามารถในการดำเนินงานจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ซึ่งรัฐบาลได้ให้งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานในสัดส่วน 1:1:1 (ชุมชน: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: รัฐบาล) โดยได้มีการสร้างเครือข่ายของการจัดสวัสดิการชุมชนขึ้นทั้งในระดับชาติที่มีนายกรัฐมนตรีนั่งเป็นประธานและในระดับจังหวัดที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อน

สวัสดิการชุมชนจังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน มีผู้อำนวยการสวัสดิการชุมชนเป็นรองประธาน และมีประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นเลขานุการร่วมกับพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด มีหน้าที่หลักในการประสานและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานร่วมกับองค์กรภาคประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนในแต่ละพื้นที่ให้ครอบคลุมและตอบสนองต่อความต้องการของคนในชุมชน

ในพื้นที่ศึกษานั้นมีกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลพรหมคีรี ซึ่งกองทุนฯ ดังกล่าว ได้สนับสนุนผู้สูงอายุเป็นอย่างดี นอกจากการจัดสวัสดิการพื้นฐาน ได้แก่ สวัสดิการ เกิด แก่ เจ็บ และ ตาย ให้กับสมาชิกแล้ว ยังได้มีการพัฒนาสวัสดิการที่สนับสนุนการประกอบอาชีพด้วย ได้แก่ สมาชิกสามารถกู้ยืมเงินกองทุน ฯ เพื่อเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำหรือไม่มีดอกเบี้ย ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของคณะกรรมการกองทุนฯ นอกจากนั้นยังสนับสนุนการฝึกอบรมการประกอบอาชีพตามกลุ่มอาชีพในพื้นที่ รูปแบบการจัดสวัสดิการของกองทุนสวัสดิการในพื้นที่มีการปรับเปลี่ยนตามความต้องการของสมาชิกและสถานะทางการเงินของกองทุน ทั้งนี้ตามระเบียบข้อบังคับพบว่า มีการจัดสวัสดิการ กรณีการคลอดบุตร เจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล เงินช่วยเหลือฌาปนกิจ สวัสดิการผู้ด้อยโอกาส และสวัสดิการคณะกรรมการ

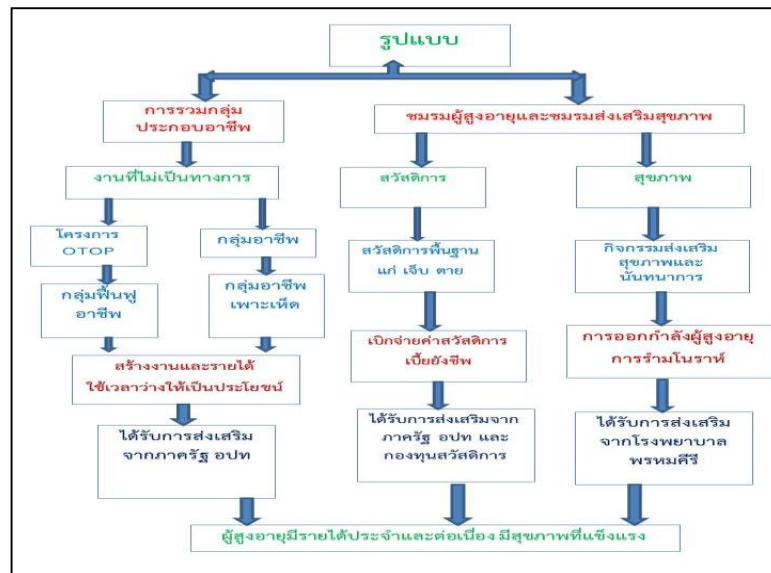
3. รูปแบบการทำงานของผู้สูงอายุ รวมถึงสวัสดิการและสุขภาพ รูปแบบการทำงานของผู้สูงอายุในอำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นลักษณะของการรวมกลุ่มเป็น 2 ลักษณะ คือ การรวมกลุ่มเพื่อการประกอบอาชีพ (ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์ตำบลและกลุ่มอาชีพเพาะเห็ด) และการรวมกลุ่มในด้านสวัสดิการและสุขภาพ (ได้แก่ กลุ่มชมรมผู้สูงอายุและชมรมส่งเสริมสุขภาพ)

สำหรับการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช มีลักษณะการทำงานผ่านองค์กรที่มีอยู่ในพื้นที่ที่ดำเนินการมานานและมีความยั่งยืนโดยต่อยอดจากวิสาหกิจชุมชนหรือโครงการ OTOP ที่เน้นการสร้างงานในหมู่บ้านและยกระดับความเป็นอยู่ที่ดีของคนในชุมชน รูปแบบที่เด่นชัดของการทำงานเป็นรูปแบบที่เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์/ทรัพยากรในชุมชน ได้แก่ กลุ่มฟื้นฟูอาชีพที่รวมกลุ่มกันทำอาหารขบเคี้ยวต่าง ๆ การทำผลิตภัณฑ์อุปโภคบริโภคจากธรรมชาติ เป็นต้น กลุ่มอาชีพเพาะเห็ดและแปรรูปมีผู้สูงอายุเป็นสมาชิกจำนวนมาก และที่สำคัญมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน โดยจะให้ผู้สูงอายุเป็นผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาพื้นบ้านตาม

ความถนัด เช่น ทำก้อนเห็ดและขายก้อนเห็ด ชั่งน้ำหนักก้อนเห็ด และแปรรูปเห็ด เป็นต้น

ในด้านสวัสดิการและด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ อำเภอพรหมคีรี มีการรวมกลุ่มในรูปแบบชมรมผู้สูงอายุ และชมรมส่งเสริมสุขภาพ โดยการรวมกลุ่มในลักษณะนี้เป็นการช่วยเหลือจุนเจือกันทางสังคมมากกว่า กล่าวคือ สมาชิกชมรมผู้สูงอายุได้สมทบเงินเข้ากองทุนสวัสดิการชุมชนในอัตราเดือนละ 30 บาท โดยเงินกองทุน ฯ ก็นำไปใช้จัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่สมาชิก ได้แก่ สวัสดิการพื้นฐานเกิด แก่ เจ็บ และ ตาย ทั้งนี้ในการบริหารจัดการกองทุน ฯ ได้แบ่งโครงสร้างการทำงานกันอย่างชัดเจน มีกิจกรรมร่วมกันทุกวันศุกร์ ที่เทศบาลพรหมคีรี

สำหรับการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราชได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่เป็นอย่างดี ได้แก่ เทศบาลพรหมคีรี ที่นอกจากจะสนับสนุนงบประมาณแล้วยังสนับสนุนในด้านอื่น ๆ อีกด้วย เช่น สถานที่ประชุม สถานที่ออกกำลังกาย การอำนวยความสะดวกทางด้านโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนโรงพยาบาลพรหมคีรี ได้สนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพและนันทนาการเป็นหลัก ในรูปของการสนับสนุนบุคลากรเกือบทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม เช่น แพทย์พยาบาล มาให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ การออกกำลังกาย และกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ เป็นต้น

รูปที่ 1 รูปแบบการทำงาน สวัสดิการและสุขภาพของผู้สูงอายุ

จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความต้องการทำงานของผู้สูงอายุที่มีความสามารถ และต้องการงานให้มีความหมาย และมีรายได้ที่เหมาะสม รวมถึงแนวทางการส่งเสริมการมีรายได้ และสวัสดิการที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ในครั้งนี้ ผู้สูงอายุมีความต้องการทำงานที่ไม่เป็นทางการ เป็นงานที่ไม่ใช้แรงงานมากนักแต่เป็นงานที่ใช้ทักษะและมีมือจึงจะเหมาะสม ซึ่งเบื้องหลังการทำงานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุจำเป็นต้องมีพื้นฐานของการมีสุขภาพที่ดี ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพใจ รวมถึงจำเป็นต้องมีสวัสดิการระดับที่เพียงพอซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (2554) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการดำเนินการควรต่อยอดจากชมรมผู้สูงอายุหรือต่อยอดจากกลุ่มอาชีพที่มีอยู่เดิม รวมถึงการส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ

และเอกชนจัดแนะแนวอาชีพ แต่อย่างไรก็ตามรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมต่าง ๆ นั้น จะต้องมีการบูรณาการทั้งด้านการงาน ด้านสวัสดิการ และด้านสุขภาพ ไปพร้อม ๆ กันด้วย

2. รูปแบบการทำงานของผู้สูงอายุในอำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นลักษณะของการรวมกลุ่มเป็น 2 ลักษณะ คือ การรวมกลุ่มเพื่อการประกอบอาชีพ (ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์ตำบลและกลุ่มอาชีพเพาะเห็ด) และการรวมกลุ่มในด้านสวัสดิการและสุขภาพ (ได้แก่ กลุ่มชมรมผู้สูงอายุและชมรมส่งเสริมสุขภาพ) เป็นการทำกิจกรรมควบคู่กัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมรักษ์ รักษาทรัพย์ และคณะ (2553) ในโครงการศึกษาอาชีพและโอกาสที่จะได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมสอดคล้องกับผู้สูงอายุ โดยการส่งเสริมให้

ผู้สูงอายุประกอบอาชีพนั้น ควรตรวจเช็คให้ประชาชนได้ ดูแลสุขภาพตั้งแต่อยู่ในวัยทำงานในทุก ๆ ด้านตั้งแต่ เรื่องอาหาร การออกกำลังกาย การตรวจสุขภาพ ประจำปีและการดูแลสุขภาพในด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นการ ป้องกันการเสื่อมสภาพของร่างกายเร็วเกินไป เพื่อจะได้ ขยายโอกาสการทำงานให้ยาวออกไปแม้จะย่างเข้าสู่วัย สูงอายุแล้วก็ตาม

สรุป

จากความต้องการของผู้สูงอายุที่จะมีงานทำพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังมีความต้องการการทำงานเพื่อเพิ่มรายได้ มีรายได้เสริม และเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทั้งนี้ ลักษณะงานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุคือ งานที่ทำเป็นครั้งเป็น คราว สามารถปรับเปลี่ยนเวลาในการทำงานได้ อีกทั้งเป็น งานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ได้แก่ งานที่ใช้ภูมิปัญญาหรือ เป็นงานที่ทำในลักษณะของการรวมกลุ่มอาชีพ ดังนั้น เพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าวแนวทางการส่งเสริม การมีงานทำนั้นมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ควรเข้ามามีบทบาทโดยตรงในการส่งเสริมการมีงานทำให้ เหมาะสมกับผู้สูงอายุ หน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ หน่วยงาน ภาครัฐ ซึ่งต้องมีการสนับสนุนงานในลักษณะส่วนบุคคลใน ด้านเทคนิค ด้านอาชีพ และด้านงบประมาณ นอกจากนี้ ต้องประสานความร่วมมือกับกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีบทบาทในการทำงานที่เหมาะสมร่วมกับคน ในวัยอื่น ๆ โดยกลุ่มอาชีพที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ คือ กลุ่ม อาชีพที่ใช้ทักษะฝีมือและประสบการณ์ อย่างไรก็ตามการ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีรายได้ และประกอบอาชีพนั้น ต้อง ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุดูแลสุขภาพ และสุขภาพตั้งแต่อยู่ใน วัยทำงานในทุกด้าน ตั้งแต่เรื่องอาหาร การออกกำลังกาย การตรวจสุขภาพประจำปีและการดูแลสุขภาพในด้านอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องเป็นนโยบายของรัฐและสร้างความ เข้าใจตั้งแต่ยังอยู่ในวัยทำงาน

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานภาครัฐควรประยุกต์ศาสตร์ในการ ทำงานด้านการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุ โดยให้ การสนับสนุนงานในลักษณะส่วนบุคคล ทั้งทางด้านเทคนิค การประกอบอาชีพ และงบประมาณ
2. หน่วยงานภาครัฐควรสร้างความร่วมมือกับกลุ่ม อาชีพในพื้นที่ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีบทบาทในการทำงานที่ เหมาะสมร่วมกับคนในวัยอื่น ๆ
3. การส่งเสริมการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการ ชุมชนในรูปแบบของเงินสมทบจากรัฐบาลจะต้องสมทบ

เงินงบประมาณอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนทั้งด้านการ ทำงานมีรายได้ และสวัสดิการต่าง ๆ ของผู้สูงอายุทั้งที่เป็น ตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน เช่น การช่วยเหลือเกื้อกูล การ ดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี เนื่องจากการดำเนินงานของ กองทุนในพื้นที่ได้ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิก จึง ตอบสนองได้รวดเร็ว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาการพัฒนากระบวนด้านอาชีพและ การเสริมสร้างสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ ขยายผลให้มากขึ้น ในเชิงพื้นที่ ไปยังพื้นที่อื่นๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช หรือ จังหวัดอื่น ๆ เพื่อที่จะได้นำรูปแบบและแนวทางนำไปสู่การ พัฒนาและปฏิบัติได้อย่างยั่งยืน และควรมีการศึกษาวิจัย ในด้านการสร้างการเรียนรู้ทางการเงินบุคคลระดับชุมชน ให้กับผู้สูงอายุ เพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านการเงินที่ ถูกต้อง ซึ่งช่วยลดปัญหาค่าใช้จ่าย ทั้งระดับบุคคลและ กลุ่ม/องค์กรภาครัฐได้ หากมีความรู้และวางแผนทางการเงิน ที่ถูกต้อง อันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงิน ซึ่ง เป็นเรื่องสำคัญตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

- ภาณี วงษ์เอก. (2551). *วิธีการเขียนรายงานการวิจัยเชิง คุณภาพ*. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2554). *รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: ทีคิวพีจำกัด.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2554). *การฉายภาพ ประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2548-2568*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมรภัช รักษาทรัพย์. (2551). *โครงการนำร่องศึกษา ความเหมาะสมในการทำงานของแรงงานหลัง เกษียณอายุ*. กรุงเทพฯ: บางชันการพิมพ์.
- สมรภัช รักษาทรัพย์, กาญจณี กังวานพรศิริ และ นงนุช อินทริวิเศษ. (2553). *โครงการศึกษาอาชีพและ โอกาสที่จะได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม สอดคล้องกับผู้สูงอายุ, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). *สำรวจการทำงานของ ผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ.

Translated Thai References

- Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute. (2012). Report of Thai Elderly Situation B.E. 2553. Bangkok: TQP Limited. [in Thai]
- Institute for Population and Social Research. (2011). Population Projection of Thailand B.E. 2548-2568. Nakhon Patom: Mahidol University. [in Thai]
- National Statistical Office of Thailand. (2011). Survey on the Elderly working in Thailand B.E. 2554. Bangkok. [in Thai]
- Raksasap, S. (2008). Pilot Project on an Appropriate Working after Retirement. Bangkok: Bangchan Printing. [in Thai]
- Raksasap, S., Kangvanponsiri, K., & Intraviset, N. (2010). *The Project of Suitable Occupation and Earned Income Opportunities in Accordance with the Elderly*. Faculty of Economics: Ramkhamhaeng University. [in Thai]
- Vongake, P. (2008). Qualitative Research Report Writing. Institute for Population and Social Research: Mahidol University. [in Thai]

